
Asianro 228/00.00.00.00/2021

§ 31

Vaalien ulkomainonta Raision kaupungissa

Kaupunginlakimies Sari Vahtera, palvelusihteeri Päivi Nieminen, tekninen johtaja Antti Korte:

Kaupunginvaltuusto käsitteli 25.5.2020 § 43 valtuutettu Jukka Rantalan ym. valtuutettujen valtuustoaloitetta koskien vaalimainosten keskitettyä kiinnittämistä Raision virallisilla paikoilla ja päätti, että asiassa valmistellaan siirtymäinen aloitteessa esitettyyn vaalimainosten keskitettyyn kiinnitystapaan siten, että menettely on ensimmäisen kerran käytössä 2021 kuntavaaleissa. Lisäksi vaalimainostelineiden määrää ja sijoittelua on tarpeen päivittää.

Kuntaliiton yleiskirjeessä 9/2020 käsitellään vaalien ulkomainontaa seuraavasti:

Kuntavaalien ulkomainonta suositetaan aloitettavaksi niillä alueilla, jotka ovat kunnan hallinnassa ja määräämisvallassa, viikkoa ennen ennakkoonestyksen aloittamista eli 31.3.2021 alkaen. Mainonnan aloittamisen ajankohta, mainospaikat sekä vaalien ulkomainonnasta kunnassa vastaavien henkilöiden yhteystiedot on syytä saattaa vaaleihin osallistuvien puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten tietoon. Esimerkiksi puolueiden kohdalla ilmoitus on syytä tehdä niiden paikallisosastoille.

Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970-luvulta lähtien. Perusteena suositukselle on aikanaan ollut vaalimainonnan yhdenmukaistamisen tarve, kaupunki- ja maisemakuvalliset syyt sekä ympäristön siisteys. Kunnallisesta vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista mainontaa. Kunnalliseen vaalimainontaan liittyvät laillisuuskysymykset koskevat yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista eli tasapuolisuutta mainospaikkojen jaossa.

Kullekin ehdokkaita asettaneelle ryhmälle tulevan julistetilan sijainti, luettuna vasemmalta oikealle, tulisi määräytyä samassa järjestyksessä kuin ehdokaslistojen yhdistelmässä. Jotta tyhjiä mainospaikkoja ei jäisi, ehdokkaita asettaneilta ryhmiltä voidaan tiedustella, tulevatko he käyttämään mainospaikkoja ja edellyttää vastausta tiettyyn päivämäärään mennessä uhalla, että vaalimainospaikkoja ei heille varata. Ryhmiltä voidaan myös vaatia kirjallinen ilmoitus tai sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä. Edellä kuvattu menettely täyttää myös yhdenvertaisuusperiaatteen vaatimukset. Jos tyhjiä paikkoja kuitenkin jää, niitä voidaan käyttää yleiseen vaalitiedottamiseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 2005:62 oli arvioitavana eduskuntavaalien keskitetty vaalimainonta kaupungin alueilla sekä vaalimainoksista huolehtimisesta perittävä maksu. KHO katsoi, että ulkovaalimainonnan

keskitetty järjestäminen kuului kunnan toimialaan. Korvauksen periminen vaalilaineiden pystyttämistä ja hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi ei ollut lainvastaista.

Kaupunginhallituksen hyväksymissä vaalimainonnan yleisohjeissa määritellyllä ruutukaava-alueella oli kielletty muu kuin kaupungin keskitetysti hoitama vaalimainonta. KHO toteaa, että kaupungilla on lähtökohtaisesti oikeus itse päättää, miten sen omistamia ja hallitsemia alueita käytetään mainonnassa. Päätöksellä ei ole rajoitettu mahdollisuutta mainostaa yksityisten omistamilla tai hallitsemilla alueilla. Yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset huomioon ottaen kaupunki on voinut päättää, että vaalimainonta järjestetään päätöksessä tarkoitettuun tavoin keskitetysti. Keskitetyn vaalimainonnan vaikutukset sananvapauden käyttämiseen eivät ole suhteettomia mainittuihin päämääriin nähden.

Puolueilta ja valitsijayhdistyksiltä oli päätetty perä 840 euron suuruinen korvaus mainosten liimaamisesta, paikalleen asettamisesta, huoltamisesta ja poistamisesta. Maksu kattaa kaikki kaupungin alueelle pystytettävät 50 mainoskehikkoja sekä kaupungin silloille pystytettävät 24 mainoskehikkoja. KHO toteaa, että vaalimainoksista huolehtimisesta perittävä maksu on määrätty työstä aiheutuneiden kustannusten perusteella. Kaupunginhallitus on voinut toimivaltansa rajoissa päättää perä tehtävän hoitamisesta maksun, vaikka laissa ei ole säädetty tällaisesta tehtävästä kannettavasta maksusta. Puolueilla ja valitsijayhdistyksillä on vaalimainonnassaan käytettävissä muitakin tiedotuskanavia kuin ulkomainonta. Em. maksun periminen ei rajoita sananvapautta sitä koskevien säännösten ja määräysten vastaisella tavalla. Päätös ei myöskään loukkaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

Vaalien ulkomainonnan järjestäminen kunnan hallinnassa ja määräämisvallassa olevilla alueilla ei ole lakisääteistä toimintaa ja on kunnan vapaasti järjestettävissä. Kukin kunta ratkaisee paikallisista lähtökohdista vaalimainospaikkojen maksullisuuden. Maksullisuuteen vaikuttaa kustannusten suuruus, aiemmin omaksuttu käytäntö ja sen sujuvuus, palvelun taso, mainoskehikkojen laatu, kuka huolehtii vaalimainoskehikkojen pystytyksestä ja purkamisesta jne.

Olennaista on, että

- kaikki ehdokkaita asettaneet ryhmät voivat varata saman määrän mainospaikkoja,
- jos maksuja peritään, maksuilla katetaan määritellyt kunnalle aiheutuvat kustannukset ja
- maksut ovat samansuuruiset kaikille mainospaikkoja varanneille ryhmille.

Ulkomainospaikkoja valittaessa on otettava huomioon vaalilain säännökset, jotka edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakoäänestys- tai äänestyspaikalle ja niiden läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikutta-

van äänestäjien vaalivapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

Menettely tällä hetkellä

Vaalimainostelineiden määrä ja paikat on aikanaan sovittu Teknisessä keskuksessa ja ehdokkaita asettaneet ryhmät ovat itse huolehtineet vaalimainokset telineisiin.

Kaupunginhallitus on päättänyt 14.2.2011 § 93, että vaalimainosten kiinnittäminen kielletään koko kaupungin alueella kaupungin omistamalla ja hallitsemilla kiinteistöillä ja katualueilla muualla kuin kaupungin pystyttämässä vaalimainostelineissä.

Menettely jatkossa Raision kaupungissa

Jatkossa, keväällä 2021 toimitettavista kuntavaaleista lukien kaupungin kunnallistekniset palvelut pystyttää vaalimainostelineet ja kiinnittää vaalimainosjulistet telineissä oleviin mainospaikkoihin ehdokaslistojen yhdistelmän määrämässä järjestyksessä.

Telineet sijoitetaan uuden suunnitelman mukaan turvallisuus ja esteetön näkyvyys liikennealueella huomioon ottaen paikkoihin, joissa liikkuu mahdollisimman suuri määrä äänioikeutettuja. Uusissa sijoituspaikoissa on myös pyritty vaalimainostelineiden molempien puolien mahdollisimman hyvään näkyvyyteen.

Vaalimainostelineissä olevien ruutujen määrää / sijoituspaikka on lisätty siten, että jokainen ehdokkaita asettava ryhmä saa vähintään yhden mainospaikan jokaisesta telineiden sijoituspaikasta. Vaalimainostelineiden asettelumuutoksesta johtuen telineiden sijoituspaikkoja on vähennetty. Mainosruudut alkavat mainostelinepaikasta 1, jonka täytyttyä vaalimainosten sijoittelu jatkuu mainostelinepaikkaan 2 jne. Mainostelinepaikassa 13 mainosruutujen määrä tasataan siten, että jokaisella ehdokkaita asettaneella ryhmällä on yhteensä yhtä monta mainosruutua. Edellä mainittu menettely noudattaa Kuntaliiton ohjeistusta ja on tasapuolinen mainostajia kohtaan.

Ehdokkaita asettaneita ryhmiä tiedotetaan ja ohjeistetaan uudesta toimintatavasta ehdokasasettelun vahvistamisen jälkeen. Työn sujuvuuden takaamiseksi annettavat määräajat esim. mainosten toimittamiseksi kaupungille ovat ehdottomia. Kaupungin kunnallistekniset palvelut ottavat mainokset vastaan etukäteen ilmoitettavana ajankohtana, kiinnittävät mainokset telineisiin, pystyttävät vaalimainostelineet ja hävittävät telineissä olleet ja muut kaupungille toimitetut vaalimainokset vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi.

Kun aloitteessa esitettyä toimintatapaa jalkautetaan ensimmäistä kertaa, toiminnasta aiheutuvaa kustannusta ei pystytä tarkasti määrittämään. Kevään 2021 aikana vaalimainostyöryhmä pitää kirjaa työhön käytetystä ajasta ja vaalien jälkeen asiassa tehdään tarkempi kustannuslaskenta. Ennen seuraavia vaaleja määritetään kustannusten muodostuminen tarkemmin ja sen perus-

Kaupunginhallitus

01.02.2021

---

teella määritetään ulkomainontaan osallistuvilta ryhmiltä perittäväksi tuleva maksu.

Vaalimainosten kiinnittäminen on edelleen kielletty koko kaupungin alueella kaupungin omistamilla ja hallitsemilla kiinteistöillä ja katualueilla muualla kuin kaupungin pystyttämässä vaalimainostelineissä kaupunginhallituksen 14.2.2011 § 93 päätöksen mukaisesti.

Liitteet 1 Vaalimainostelineiden uudet sijaintipaikat kartalla
2 Vaalimainostelineiden uudet sijaintipaikat

Oheismateriaali 11 Vaalimainostelineiden vanhat paikat

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Kaupunginhallitus päättää

- 1) hyväksyä edellä esittelytekstissä selostetun menettelyn koskien vaalimainosten keskitettyä kiinnittämistä toistaiseksi voimassa olevana alkaen kuntavaaleista 2021 aina kulloistenkin vaalien aikataulua noudattaen,
- 2) hyväksyä vaalimainostelineiden liitteessä mainitut sijoituspaikat,
- 3) todeta, että vaalimainosten kiinnittäminen on kielletty koko kaupungin alueella kaupungin omistamilla ja hallitsemilla kiinteistöillä ja katualueilla muualla kuin kaupungin pystyttämässä vaalimainostelineissä kaupunginhallituksen 14.2.2011 § 93 päätöksen mukaisesti, ja että
- 4) vaalimainosten keskitetystä kiinnittämisestä peritään kuntavaalien 2021 jälkeen toimitettavissa vaaleissa ehdokkailta asettaneilta ryhmiltä kaupungille aiheutuvia kustannuksia vastaava maksu, jonka suuruudesta päätetään kuntavaalien 2021 jälkeen.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Puheenjohtaja keskeytti kokouksen tauon ajaksi tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 19.27-19.35.

Tiedoksi

www-sivut
Päivi Nieminen, Konsernihallinto
Sari Vahtera, Konsernihallinto
Kunnallistekniset palvelut
Keskusvaalilautakunta

